

rozhatjuk most már a *Cholnokyét* is, akinek tömbszelvényei (blokkdiagramjai, reliefprofiljai) néhány vonással megmagyarázzák a táj legsajátosabb vonásait. Csak egynéhány hazai példára legyen szabad itt felhívni turistatársaink figyelmét. A Gulács és Tóti hegy, a Tordai és Túri hasadék, a Rozsnyói medence, a Csorbai-tó, a Svéd-völgy részaránytalán deflációs (szél-fúvások) formája, a veszprémi Várhegy és Szent Benedekhegy, valamint a Tétényi plató kuestái oly plasztikusan jelennek meg a *Cholnoky* tömbszelvényeiben, hogy azokhoz alig kell fűzni hosszabb magyarázatot.

Turistatársaink ezután nemcsak turistaélményekkel gazdagodnak s turistaeredményeikről beszélhetnek, hanem a földfelszín formáit meg is ismerik. Nem közömbös majd előttük, hogy normális, glaciális, aridikus vagy marinikus topográfiájú vidéken járnak, mert egyaránt csodálni tudják mind a folyóvíz, mind a gleccserjég, mind a szél, mind pedig a tenger földkérgét-átalakító folytonos munkáját. S ezzel az ismeretanyaggal „felszerelve” felkészülhet a turista arra a nemesebb hivatására is, hogy mint az égbe nyúló csúcsok önzetlen pionírja tudományos feltáró munkát végezhet s elősegítheti a geográfusok és geológusok kutató munkáját.

Az utolsó évek geográfiai irodalma a Kárpátokról. A Kárpátok tudományos kutatása ismét megindult, sajnos azonban most is főként idegenek részéről. *Fr. Machatschek*, *Länderkunde von Mitteleuropa* c. könyvében (megjelent *Oskar Kende* „Enzyklopädie der Erdkunde” c. vállalatában, Leipzig u. Wien 1925) a Kárpátok bibliográfiájánál 1923 és 1924-ből a következőket említi:

J. Partsch, *Die Hohe Tatra zur Eiszeit*. Leipzig, 1923.

F. Machatschek u. *M. Danzer*, *Geologische und morphologische Beobachtungen in den Westkarpaten*. Arbeiten d. geogr. Inst. d. Univ. Prag, 4. Heft, 1924.

E. Meyer, *Schéma tectonique des Carpathes Roumaines*. Ecl. geol. Helv., XVIII., 1924.

W. Behrmann, *Die Südkarpaten*. „Der Wanderer”, Bukarest, 1924.

A Mátra-hegység geomorfológiai térképe. A debreceni Tisza István Tudományos Társaság Honismertető Bizottsága kiadta *dr. Noszky Jenő* nemzeti múzeumi igazgatóór, a M. K. E. Múzeumi Bizottsága elnökének évtizedes munkája eredményeként a Mátra színes geomorfológiai térképét 1:75,000 mértékben. A több mint 10 ív terjedelmű Mátra-geomorfológia sajtóalatt van s szintén a debreceni Tisza István T. T. H. B.-nak kiadásában jelenik meg.

A szerkesztésért felelős:
DR. SCHERMANN SZILÁRD

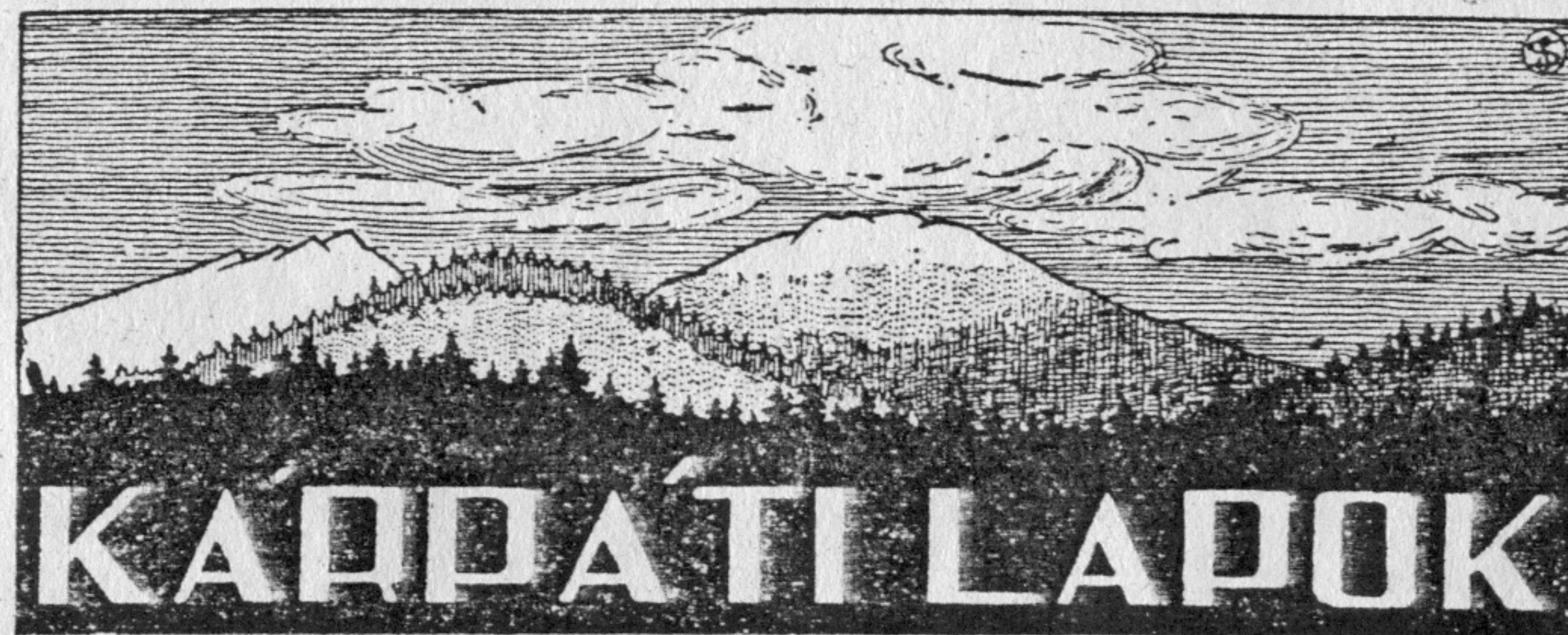
Főmunkatársak:
ifj. FILARSZKY NÁNDOR és GYELÁN GYÖZŐ

Ujságüzem Rt., Budapest, Rökk Szilárd uca 9.

III. évfolyam

1927. február

2. szám

A [MAGYARORSZÁGI KÁRPÁT EGYESÜLET
HAVI ÉRTEŚÍTŐJE

SZERKESZTŐ:
DR. SCHERMANN SZILÁRD

Évi előfizetési ára: a Magyar Turista Szövetség és a Felvidéki Egyesületek Szövetsége kötelékébe tartozó egyesületek tagjainak 2 pengő, nemtagoknak 3 pengő. — A Magyarországi Kárpát Egyesület tagjai ingyen kapják.

Lapanyag és egyesületi hírek a szerkesztő címére (II., Kis-Rókus u. 15.) küldendők, reklamációk és lakásváltoztatások a lap kiadóhivatalának (VI., Rákospalotai út 86/b.) jelentendők, tagdíjak és előfizetések pedig az egyesület csekkszámájára fizetendők.

Egyes szám ára 30 fillér

Aggteleki feladatok

Irta: KADIĆ OTTOKÁR dr.

Végtelen elesettségünkben és kifosztottságunkban mégsem hagyott el bennünket a magyarok Istene. A Gondviselésnek különös kegyét kell látnunk abban, hogy az aggteleki határban megvont trianoni vonalon innen maradt a mi öreg, szép Baradlánk. Úgy vagyunk ezzel a barlanggal, mint a már elveszettnek látszott, de újból megkerült kincsel. Becsüljük meg tehát ezentúl jobban ezt a nemzeti kincsünket, amely talán véletlenségből, vagy tudatlanságból, de semmi esetre sem méltányosságból maradt meg nekünk.

Régóta bírjuk ezt a nagyszerű barlangot, évtizedek óta írunk és beszélünk róla, de eddig alig történt olyasmi, ami arányban állana a barlang nagyszerűségével. Itt a legfőbb ideje, hogy az eddigi mulasztásokat pótoljuk s olyan munkálatokhoz lássunk, amelyek ehhez a barlanghoz méltóak lesznek.

A Baradlában végzendő munkálatok kétfélék: 1. a barlang tudományos kutatása; 2. annak idegenforgalmi rendezése. Foglalkozzunk mindegyik feladattal külön-külön s lássuk, hogy ezzel a barlanggal mit lehetne és kellene tennünk.

A BARADLA TUDOMÁNYOS KUTATÁSA.

A Baradla ősrégészeti jelentőségére először *Nyáry Jenő* báró hívta fel a szakkörök figyelmét, aki ásatásokat végzett ebben a barlangban. Ezt a munkát később a Magyarhoni Földtani Társulat kebelében 1910-ben alakult Barlangkutató Bizottság két éven át a Magyar Nemzeti Múzeum és a Magyarországi Kárpátgyesület Gömöri Osztálya anyagi támogatásával folytatta. A múlt évben alakult Magyar Barlangkutató Társulat a Baradla tudományos kutatását első teendői közé iktatta s e nagy feladat elvégzésére „Aggteleki Bizottság“-ot küldött ki, amelynek elnöke és irányítója *Cholnoky Jenő* dr., társelnöke *Söldos Béla* dr., jegyzője és a kutatások szervezője pedig e sorok írója lett.

A tudományos munka felosztása a következőképpen történt: Aggtelek vidékének földrajzi viszonyait *Cholnoky Jenő* dr., a földtani viszonyokat pedig *Schréter Zoltán* dr. tanulmányozza. A barlangba zárt levegő meteorológiai viszonyait *Steiner Lajos* dr. fogja megfigyelni. A barlangban élő állatok gyűjtését és tanulmányozását *Bokor Elemér* dr., a növények hasonló irányú kutatását pedig *Hollendonner Ferenc* dr. végzi. Az ásatásokat e sorok írója vezeti, míg a begyűjtött őslénytani anyagot *Éhik Gyula* dr., az embertani anyagot *Bartucz Lajos*

dr., a régiségtanít pedig *Hillebrand Jenő* dr. dolgozza fel. A barlang részletes felmérését és leírását ismét *Bokor Elemér* dr. végzi, akinek ebben segédkeznek *Kaffka Péter* és *Nemes Árpád* mérnökök. A barlang turista-feltárását* *Prém Lóránd* dr. irányítása mellett a Magyarországi Kárpátgyesület barlangkutató turista-tagjai fogják végezni. A barlang fényképezését *Balogh Rudolf* fényképész, a barlangi kalauz megírását végül *Strömpl Gábor* dr. vállalta.

Minden kutató vizsgálatait befejezése után szerzett tapasztalatait értekezésben foglalja össze, az egyöntetű alakban megjelenő értekezések összessége viszont, mint „a Baradla-barlang tudományos kutatásának eredményei“, egységes monografiát fognak alkotni. A monografiát művészi fényképek és rajzok, a vidék földrajzi és földtani térképe, az ásatások szelvényei s végül a barlang alaprajza és metszetei teszik tökéletessé.

A BARADLA IDEGENFORGALMI RENDEZÉSE.

A Baradla idegenforgalmi rendezése már nem a Magyar Barlangkutató Társulat-ra, hanem tulajdonosára, a Magyarországi Kárpátgyesület Gömöri Osztályára tartozik. Az osztály eddig is karban tartotta és kezelte ezt a barlangot. A háború alatt, de különösen az utána következő években a barlangnak és menedékházainak berendezése majdnem teljesen elpusztult.

Hogy a barlangon segítsen, a vallás- és közoktatásügyi miniszter úr 1925-ben ankétot hívott össze, amely a barlang alapos rendbehozását hozta javaslatba. A közoktatásügyi miniszter úr erre elrendelte a barlang restaurálását, erre a célra nagyobb összeget engedélyezett, a munkálatok irányítását pedig *Söldos Béla* dr., Gömör és Borsod vármegyék főispánjára bízta. Jobb kezekbe az ügy alig kerülhetett volna.

A munkálatok 1925-ben tényleg megindultak s a barlang belsejében rengeteg terméskőből rakott lépcső, 104 betonhid és számos vaskorlát készült el. Ezenkívül a Putnokról Aggtelekre vezető kocsitútnak autóúttá való átépítése is elkészült, úgyhogy a közeljövőben Putnokig gyorsvonattal s onnan Aggtelekig autóval lehet majd utazni. A barlang rendezésének első és legfontosabb teendői ezzel befejeződtek.

A további tennivalók közül legsürgősebb a barlangi járda kiépítése, a jelenlegi menedékház jobb felszerelése s egy második, kényelmesebb menedékház építése.

Idegenforgalmi szempontból igen fontos a *Kaffka Péter* mérnök által a főjárat végső részében felfedezett új barlangszakasz. *Vass* mérnök régi leírása után indulva, *Kaffka* a Pokol nevű végső barlangszakaszt gondosan átkutatta és szük

*) Ennek a munkakörnek megvan a maga hivatott fóruma s a MBT. remélem, nem veszi rossz néven, ha e tekintetben egyesületünk az intézkedés jogát magának tartja fenn. Természetesen minden segítséget köszönettel veszünk. Szerk.

hasadékon átbujva, teljesen érintetlen, pompás, 480 m hosszú új barlangjáratra akadt. Ennek a felfedezésnek jelentősége abban áll, hogy a barlang főjáratának végső része 480 m-rel közelebb jutott a jósvafői külszínhez. A barlangban és a külszínen végzett mérések továbbá kiderítették, hogy 85 m hosszú vízszintes altárral a barlangból Jósvafőre jutunk.

A jósvafői áttörés esetében a barlang idegenforgalmi szempontból sokat nyerne. A látogatóknak ugyanis, akit rendszerint a csillagvizsgáló toronyig vezetnek, nem kellene visszafordulnia, az új bejárat számos lépcsőin végigmennie s a külszínre jutva, gyalog, vagy kocsin vissza Aggtelekre s onnan Putnokra utaznia. E helyett a csillagvizsgáló toronytól a barlangban tovább folytathatja útját a Poklon, az ujonnan felfedezett szakaszon és az építendő altáron át a jósvafői nyílásig. Ezen a gyönyörű erdővel övezett helyen megpihenve, az utas kocsin vagy autón folytathatja útját a festői Jósva-völgyén át Színig, ahonnan vasúton tovább utazhat Miskolcig, illetve Budapestig. A kiránduló ezzel a körutazással csak nyer, mert körülbelül ugyanannyi idő alatt változatosabb és tájképileg szebb utat tesz meg így, mint ha a visszautazást is Putnok felé kellene megtennie.

A jósvafői áttörés esetében a létesítendő kijárat közelében kiömlő barlangi patak erejét, mely jelenleg malmot hajt, villanyerő fejlesztésére lehetne kihasználni s így a barlangot és a hozzátartozó épületeket olcsó villanyvilágítással ellátni.

Jól járnának a jósvafői áttörés létesítésével a jósvavölgyi községek is, nevezetesen Jósvafő, Színpetri és Szín községek, valamint Abaúj-Torna vármegyének ez az egész határszéli része; ez a meginduló idegenforgalommal egy csapásra felendülne.

E körforgalom abaújtornai részének kiépítése azonban tetemes költségbe kerülne s csak úgy érvényesülhetne igazán, ha teljesen kiépülne, mert különben nem versenyezhet a gömői résszel. Maga az áttörés 5—6000 pengőbe, az ujonnan felfedezett barlangszakasz rendezése pedig 2—3000 pengőbe kerülne. Meg kellene továbbá vásárolni a jósvafői kijárat előtt elterülő földeket és ugyanitt épülne egy vendéglővel ellátott menedékház is. Mindezek létesítésére a Magyarországi Kárpátgyesület, mint barlangtulajdonos, a leghivatottabb. Az ehhez szükséges anyagi eszközöket a vidék földbirtokosai, az olcsó munkaerőt pedig az érdekelt községek adnák. A Színről Jósvafőre vezető autótutat Abaúj-Torna vármegye építené, a bodvavölgyi vasútnak gyorsvonatok közlekedésére alkalmas vonallá való átépítését végül a kereskedelemügyi kormánynak kellene vállalnia. A nevezett útvonalak tökéletesebb kiépítése katonai szempontból is fontos volna.

Az ismertett aggteleki körút tökéletes kiépítése, bármennyibe is kerülne, a barlang, a barlangot környező községek, a két vármegye és az egész ország szempontjából rendkívül nagy jelentőséggel bír és ezért mielőbb megvalósítandó.

EGYESÜLETI ÉLET

A béke felé

Decemberi közgyűlésünk óta immár két hónap telt el. A kedélyek azóta lehiggadtak s az egyesület táborában jobbról is, balról is a közeledés jelei mutatkoznak. Nem tudjuk még, hogy a megnyilvánult békehajlandóság milyen gyümölcsöt fog teremni, de kötelességünk az egyesület érdekeit minden személyi érzékenységnek föléje helyezni s a nyugodt munka lehetőségét még áldozatok árán is megteremteni. Ilyen áldozat a magunk részéről, hogy a TA körlevelére való további reflexiókat s a közelmúlt eseményeinek boncolását nyugodtabb időkre tesszük el, hogy a megindult közeledésnek semmi sem álljon útjába. Osztályainkhoz, valamint valamennyi tagjainkhoz azzal a kérelemmel fordulunk, hogy február 24-iki közgyűlésünkön azt a mérsékletet és megfontolást tanúsítani szíveskedjenek, amelyet e döntő esemény megkövetel. Minthogy pedig a közgyűlési határozatok érvényességét illetőleg semmi kétséget sem szabad támasztanunk: felhívjuk tagjaink figyelmét, hogy az 1926. évi tagdíjat (5 pengő) mielőbb, de legkésőbb a közgyűlés napjáig befizetni szíveskedjenek, mert *csak az a tag szavazhat, aki tagdíjfizetési kötelezettségének eleget tett.* (Családtagok, akik 2 pengő tagdíjat fizetnek, szintén szavaznak.) Addig is, amíg az egyesületi csekkszámra ügye a közgyűlésen elintézését nyer, legcélszerűbb a tagdíjat postautalványon a pénztáros címére (ifj. Filarszky Nándor, I., Budafoki út 13.) küldeni.

Az osztályok pénztárosait pedig arra kérjük, hogy a tagdíjat fizetett osztálytagok jegyzékét a tagdíjakkal együtt a közp. pénztárosnak mielőbb átadni szíveskedjenek.

MEGHÍVÓ

A MKE központi választmánya febr. 3-án és 17-én este 6 órakor a Természettudományi Társulat I. em. tanácstermében ülést tart, melyeknek főtárgya a febr. 24-iki rendes tisztújító közgyűlés előkészítése lesz. Külön meghívókat nem küldünk szét s így ezúton kérjük a tisztikar és választmány tagjait, valamint az osztályok képviselőit, hogy ezeken az üléseken megjelenni szíveskedjenek.

KÖZGYŰLÉSI MEGHÍVÓ

A MKE febr. 17-én este 7 órakor, határozatképtelenség esetén február 24-én, este hat órakor

a Természettud. Társulat I. em. üléstermében tartja rendes tisztújító közgyűlését, amelyre az egyesület valamennyi tagját tisztelettel meghívjuk.

Tárgysorozat: 1. Elnöki megnyitó. 2. Évi jelentés. 3. Pénztári jelentés. 4. Számvizsgáló bizottság jelentése. 5. 1927. évi költségvetés. 6. Tisztújítás és a választmány kiegészítése. 7. Esetleges indítványok, amelyek a közgyűlés előtt legalább 10 nappal az elnökségnél írásban bejelentendők.

Külön meghívót nem küldünk. Az 1926. évi tagdíj lefizetése igazolandó!